

15. Paulus in Galaten over Verzoening.

Inleiding.

In het voetspoor van Luther denken velen, dat Paulus in Galaten de Reformatorische verzoeningsleer onderwijst. De brief wordt dan anachronistisch gelezen alsof het Luthers paspoort was in plaats van Paulus' hartenkreet¹. Deze uitleg krijgt de laatste decenia een groeiend aantal Bijbelgetrouwe tegenstanders².

We moeten goed in gedachten houden wat we vonden in het algemene hoofdstuk 12 over Paulus (m.n. 12.2). Delen van deze brief kregen daar ook al aandacht.

15.1. Kernboodschap: Het evangelie is de boodschap van iets nieuws.

Het evangelie van Jezus Christus is een bevrijdende kracht: *'Jezus heeft zichzelf gegeven voor onze zonden, om ons te bevrijden uit deze door het kwaad beheerste wereld'* (1:4). Door Jezus is er een vrijheid mogelijk, die er voor die tijd niet was (2:4; 5:1,13). Door Hem kun je leven als een nieuwe schepping (6:15). Aardse belangen, verlangens en begeerten regeren je leven niet meer. Die heb je met Christus' kracht gekruisigd (5:24; 6:14). De hemelse liefde voor God en mensen is in je en beheerst je denken en doen (5:6). *'Ik leef voor God, want Christus leeft in mij'*, roept Paulus (2:19,20).

Dit is het evangelie dat hij verkondigt (1:11). Zijn eigen leven laat die grote verandering zien.

Hoe Paulus was, als Jood met de wet.

Hij was een zeer strikt navolger van de Joodse godsdienst (1:13,14); een hartstochtelijk ijveraar (NV51) voor het leven volgens de Joods-wettische interpretatie van de wet van Mozes. Maar de fanatieke farizeër Paulus is veranderd in een toegewijd volgeling van Koning Jezus. Hij heeft een totaal ander leven ontdekt en gevonden: niet een leven volgens de gangbare Joodse wetsuitleg, maar volgens de (liefde)wet van Christus (6:2)³. Het leven is nu zoveel mooier, dat hij als vanzelf negatief oordeelt over zijn vroegere leven onder of met de (Joodse) wet. Hij dacht toen dat het God ging om de uiterlijke godsdienstige regels. Die zouden belangrijker zijn het geloof (vertrouwen en liefhebben) dat Jezus leerde. Vandaar dat hij (met anderen) fanatiek en met geweld de christenen vervolgde, zonder gewetensbezwaar – hij dacht God er zelfs een dienst mee te bewijzen. Totdat hij vlakbij Damascus ontdekte, dat God werkelijk Jezus in het gelijk gesteld had door de opstanding en hemelvaart. Toen moest hij erkennen dat hij jarenlang op een verkeerde manier met God en zijn wet bezig was geweest. Dat was schokkend! Hij dacht dat hij *'aan wat er in de wet over gerechtigheid stond, volledig voldeed'* (Filippenzen 3:6). Naar Joods-wettische maatstaven was dat zo, maar dat is niet Gods maatstaf. Wat Jezus verkondigde was anders en veel meer: een hogere gerechtigheid! Paulus begon in te zien dat zijn vroegere 'gerechtigheid' waardeloos was; hij zag dat nu allemaal *als verlies en als vuilnis* (Filippenzen 3:8). Dankzij Jezus heeft hij nu iets wat veel beter is en wat ver uitgaat boven die Joods-wettische rechtvaardigheid. Dat wettische niveau was menselijk. Daar was Gods hulp niet voor nodig. Paulus noemt het ook wel een *'eigen gerechtigheid'* (Filippenzen 3:9). Nu ontdekte Paulus de hemelse gezindheid en rechtvaardigheid die via innerlijke wedergeboorte door de Geest (van Jezus) in je komt!

¹ *Galaten* (CNT; 2004) p. 51. Luthers commentaar op Galaten ervaar ik (TdR) als moeizaam doordat de exegetische steeds ingekleurd en onnatuurlijk wordt door dogmatische vooronderstellingen.

² Op grond van bijbelse argumenten menen zij, dat Luthers uitleg geen recht doet aan Paulus' brieven. Zij bepleiten - ieder op eigen manier – een ander zicht op de brieven van Paulus. Meerderen van hen zijn 'gelabeld' onder de naam 'New Perspective on Paul' (zie internet).

³ Het draait daarbij om dienende liefde, die bij een goede uitleg van de wet van Mozes al wat zichtbaar werd. Zo spreekt Jezus over zijn geboden die oud maar toch nieuw of intenser zijn: Matteüs 5:17-48; 28:20; Johannes 15:10-14; 1 Johannes 2:7,8.

Hoe Paulus werd, door Jezus.

Paulus leerde Jezus Christus kennen en wil Hem winnen, want via Jezus groeit er een echt nieuw en gaaf leven. Hij wil gelijk worden aan Jezus in zijn lijden en dood (Filippenzen 3:9,10): net zo sterven aan zichzelf en net zo echt voor God leven (Galaten 2:19). Vroeger bleef het bij al zijn inspanning voor de wet feitelijk oppervlakkig en uiterlijk. Bij Jezus kom je op een ander niveau. Je leert vertrouwen op God en zijn hulp (geloven) en dat doortrekt al je denken en handelen. Nu heb je God werkelijk meer lief dan jezelf en meer dan wat ook maar!

De manier waarop Jezus en zijn volgelingen geloofden is heel anders dan de manier waarop Paulus en de Joden over het algemeen 'geloofden'. Welk geloof is nu meer in lijn met de Schriften? Welk geloof brengt nu werkelijk echte hemelse liefde in ons? Ineens zag Paulus dat Jezus de hemelse liefde predikte, voorleefde en zelfs volhield op Golgotha⁴. Die liefde riep bij Damascus ook Paulus tot wedergeboorte en Paulus veranderde. Zijn geloof vóór die tijd bleek geen geloof maar een menselijk 'geredeneer en gedoe'.

God openbaarde Zijn Zoon in Paulus (1:15,16). Dat maakt alles anders! Paulus leerde door de kracht van Jezus zijn eigen 'ik' te kruisigen (daarin werken Jezus en hij samen). Zo is zijn 'ik' dood en is hij met Christus gekruisigd. Niet in het jaar 33 tegelijk met Jezus. Het 'ik' van Paulus werd pas gekruisigd toen Christus hem riep en Paulus Hem in zijn leven toeliet. Toen kon Paulus door de hemelse liefde van Jezus zijn kruis op zich nemen en zijn oude ik 'doden' of 'kruisigen' en 'opstaan' in een nieuw leven. Alleen doordat de kracht en gezindheid van Jezus door de Geest in je beschikbaar worden, kun je nieuw leven: niet meer voor jezelf en niet meer voor een oppervlakkige godsdienst. Het draait nu werkelijk om liefde in je denken en doen!

Nu voelen we de diepgang in de woorden van de Paulus, als hij zegt: *ik leef niet meer voor de wet, maar Christus leeft in mij* (2:19,20).

15.2. Welk gevaar bestrijdt Paulus en hoe?

De Galaten geloofden in Jezus Christus en leefden als christenen helemaal voor God. Maar nu zeggen dwaalleraars, dat ze toch óók de wet (of bepaalde werken van de wet) moeten houden. Paulus voelt aan, dat hiermee feitelijk gezegd wordt, dat het niet genoeg is wat Jezus te bieden heeft. Dit suggereert dat Jezus de bedoeling van de besnijdenis (en van andere ceremonies) niet gerealiseerd of vervuld heeft. Het doel van de besnijdenis was de besnijdenis van het hart. Jezus maakt dat werkelijkheid in het leven van de gelovigen. Dan is de uiterlijke besnijdenis niet meer nodig! De hemelse liefde en toewijding zijn al in ons leven werkelijkheid. Weer gaan besnijden suggereert dat die werkelijkheid van de Geest er nog niet is. Weer gaan besnijden en andere wetsgebruiken invoeren is volgens Paulus dodelijk gif voor het evangelie wat hij verkondigt, want door Jezus wordt in ons leven realiteit wat de wet wil! Terugkeer onder uiterlijke wetsgebruiken (4:9) suggereert, dat de gezindheid van Jezus niet voldoende is. De aandacht van de gelovigen vestigen op wetsgebruiken leidt de aandacht af van het centrale mysterie: de eenheid met Jezus en zijn hemelse gezindheid. Dit is gewoon een ander evangelie, roept Paulus. Dit trekt jullie bij Jezus vandaan (5:4). Hij verbaast zich, dat de Galaten hierin mee gaan (1:6v; 5:7). Moeten uiterlijke gebruiken die vroeger goede leermiddelen waren – wet, besnijdenis, enz – weer belangrijk worden? Mensen, kijk nou toch eens: door het geloof van Jezus werkt de liefde al en zijn we heiligen!

⁴ Zelfs aan het kruis bad Hij voor zijn vijanden. Het oude gebod 'heb je naaste lief *als jezelf*' wordt bij Jezus intenser: 'heb je naaste lief *zoals Ik liefheb*'. Als ook wij – net als Jezus – onszelf willen verloochenen en zo nodig ons leven prijs geven voor God en onze naasten, wordt de liefde van Jezus zichtbaar. Zo krijgt Jezus gestalte in ons (Galaten 4:19).

(5:6). Ons hart is door de Geest van Jezus besneden – de wet van God is in onze harten geschreven!

Jezus bewerkt de *totale overgave* aan God in alles – het gekruisigde leven. Dat is het hart van de Godsdienst. Daar wilden de offers, de wet en de besnijdenis ons naar toe brengen. Nu is dat leven door Jezus realiteit geworden en nu willen de Galaten terugkeren naar de wet en de besnijdenis: terug naar de tijd die achter ons ligt, alsof het nieuwe leven er nog niet is? Die fase hebben we nu gehad. De wedergeboorte van het Koninkrijk is beschikbaar: de gezindheid van de hemel groeit als vrucht van de Geest van Jezus. Daardoor zijn wet, offers en besnijdenis gerealiseerd, vervuld en overtroffen! (5:14,23). Wat zij onderwezen en beloofden is via Jezus werkelijkheid geworden! We zijn door eenheid met Jezus levende offers en innerlijk besneden (3:24-29). Dan sta je niet meer onder de wet (5:18), maar dan heb je de ware gerechtigheid al te pakken!

Nee, iemand die 'in Christus' is, is niet volmaakt, maar het nieuwe leven is er en groeit! Wedergeboorte maakt je leerbaar en kneedbaar voor Gods Geest als klei, zodat Christus in mensen gestalte krijgt (4:19) en je al meer Gods vorm ontvangt en aanneemt.

15.3. Door de wet en voor de wet gestorven (2:19).

De wet was een hulpmiddel en leerde met geboden en liturgische handelingen, dat het God om zuivere toewijding aan Hem en aan medemensen gaat. De wet wilde voorkomen dat de Joden in egoïsme zouden wegzinken (3:19). Wat zondig was, werd aangewezen, zodat Gods mensen die zonden zouden herkennen en weerstaan⁵. Zo wilde God zijn volk bewaren en met hen op weg naar een grote toekomst; daarom gaf Hij de wet. Om toewijding en liefde te leren. Dat is het leven dat Jezus nu geeft (cf. Galaten 3:24; 4:6,7). God beloofde al aan Abraham, dat via zijn nageslacht alle volken der aarde gezegend zouden worden. Dat die belofte geen werkelijkheid was geworden onder de wet, wist iedere Jood. Men keek er naar uit, maar tegelijk werkte het volk door hun hardnekkigheid en zonden Gods plannen steeds weer tegen. Nu heeft God met Jezus die tijd toch doen aanbreken. Het Koninkrijk is gevestigd en plant zich voort door de verkondiging van het evangelie en het werk van de Geest. Het hogere niveau van leven (helemaal voor God) is nu beschikbaar! Het leven, dat schitterde op Golgotha is in christenen overall!

De wet zelf kon dat doel niet bewerken, maar kon slechts de goede houding leren, zodat God die beloofde zegen werkelijkheid zou maken. In het OT leerden sommige mensen deze geloofshouding. Zij ontvingen het nieuwe leven ook, maar de meerderheid van het volk koos voor zonde en nam, de les van de wet niet aan. Nu is het hogere niveau van leven zichtbaar geworden in Jezus en ook beschikbaar, ja voor het grijpen voor iedereen: via geloof in Koning Jezus.

De wet in het OT had de bedoeling, dat Gods kinderen het niveau van de wet te boven zouden komen. De wet was tijdelijk en een hulpmiddel, totdat de mensen het nieuwe leven in zich zouden hebben. Dan sta je niet meer onder de wet staat, maar er boven. Dan ben je in feite dood voor haar – doordat je wijzer, heiliger en liefdevoller bent dan ooit in wetten en regels beschreven en vastgelegd kan worden.

Paulus zegt: *door de wet ben ik voor de wet gestorven (2:19)*. Doordat we leven zoals de wet vraagt en zelfs op een hoger niveau, heeft de wet niets meer aan te merken op ons⁶.

⁵ Een rare uitleg van Galaten 3:19 en Romeinen 3:20b zegt, dat de wet er is om ons kennis van onze zonden te geven, opdat wij maar zullen beseffen hoe zondig we zijn. Het doel van de wet zou dan zijn, dat wij ons schuldig gaan voelen en zo naar Christus gedrongen worden voor vergeving. Dit is nergens het motief van de wetgeving in het Oude Testament.

⁶ Een vergelijking: regels van spelling en grammatica zijn nodig als je een taal moet leren, maar als je de taal vloeiend spreekt en schrijft worden die regels niet opgelegd. Het doel van die regels is immers al bereikt. De regels zitten in je bloed. Die regels hebben niets meer aan jou – hebben jou niets meer te leren. Zo ben je in feite

Wat de wet wilde is in Jezus bereikt en wordt nu dankzij Hem ook in ons bereikt. We leven niet meer voor onszelf en niet voor de wet, maar voor God! (2:20). De wet wilde ons van alles leren met het oog op de komende hemelse gezindheid. Door Jezus is die gezindheid nu werkelijkheid in ons. Dan ga je niet meer met de wet werken! Die tijd is voorbij. Christus is gestorven (2:21) om als mens zichzelf (eigen aardse verlangens) te kruisigen en de hemelse liefde (gezindheid) te leren en zich eigen te maken. Via die weg werd Hij Koning en ontving Hij alle macht. Zo verwierf Hij ook het recht zijn gezindheid in ons te brengen. Als die hemelse gezindheid via een andere weg in ons zou kunnen komen, zou Jezus voor niets gestorven zijn (2:21). Het is echter Pinksteren geworden en de levensstijl van Jezus wordt zichtbaar in onze manier van leven: in alles voor God. Want Jezus leeft werkelijk in ons! Geloven in Jezus is vertrouwen op Hem en zijn kracht en daarom leven als Jezus – beginnend en groeiend.

15.4. Door de Geest en door geloof - Galaten 3:1-14.

De hemelse Geest is in de Galatiërs – niet via de wet, maar via geloof in Jezus! Net zoals ook Abraham een rechtvaardige voor God was via geloof. Daardoor was hij echt toegewijd! Die geloofshouding wordt in de wet concreet beschreven en bedoeld. In alle geboden draait het om vertrouwen in God en zo ook om liefde voor God en je naaste! De Joden vergaten dit vaak. Ze dachten vaak zoals heidenen: dat goden slechts een bepaald gedrag wilden van mensen. De Joden hadden daardoor een verkeerd zicht op de wet en deden daardoor vaak aan godsdienst maar gingen tegelijk hun eigen gang en op een liefdeloze manier met hun naasten om. Paulus weet er alles van. Hij werd zelfs een moordenaar (1:13) hoewel hij met Gods woorden en wetten werkte!

Je kunt godsdienstig actief en zelfs toegewijd zijn, maar ook dan ben je altijd verkeerd en zondig bezig, als je niet beseft dat het in Gods wet om geloof en liefde gaat. Dan hoor je toch niet bij God en ben je vervloekt, want bij God en zijn wet is altijd vertrouwen en liefde bepalend. Er staat dan ook: *Vervloekt is eenieder die niet alles doet wat het boek van de wet bepaalt* (3:10). Dat omvat juist het geloven en de liefde. Wie geloof en liefde niet heeft en er niet uit leeft is 'vervloekt'. Dat zegt het citaat in 3:10! Leven in geloof op het niveau van de wet, was de bedoeling. Dat was zeker mogelijk⁷. Dat is de vooronderstelling van heel Deuteronomium 27 waar Paulus het citaat uit genomen heeft. Leven volgens de wet was mogelijk, maar doordat mensen in het OT vaak een verkeerd zicht op de wet hadden en er verkeerd mee omgingen, kon de wet z'n doel niet bereiken. Soms groeiden onder Gods zegen vromen wel uit boven het niveau van het leven volgens de regels en werd er al iets van het leven van het Koninkrijk zichtbaar. Dan leefden mensen werkelijk voor God, maar over het algemeen was het leven voor God in Israël wettisch of halfslachtig.

De wet en de profeten lieten al duidelijk weten, dat niemand *door de wet* een rechtvaardige wordt (3:11). Er staat zelfs letterlijk dat *de rechtvaardige door geloof zal leven*. Alleen *gelovige rechtvaardigen* zullen 'het hemelse innerlijk' en dus Gods zegen ontvangen. Als je echter alleen regels 'ziet' en niet Gods hulp, dan kom je nooit verder dan een menselijke, wettische godsdienst – dan ontvang je nooit de gezindheid van het Koninkrijk.

Vloek (3:13).

Dit wettische heeft Paulus ervaren als een vloek.

dood voor die regels. Je houdt je er 'vanzelf' aan; niet omdat ze opgelegd zijn. Je bent niet meer *onder* die regels.
⁷ Helaas wordt er vaak beweerd, dat de gelovigen in het OT zich niet konden houden aan de wet. David Pawson beweert zelfs in *Sleutels tot de Bijbel*, p.1166: 'Wanneer we tegen mensen zeggen, dat ze de Wet van Mozes moeten houden, dan veroordelen we ze in feite tot de hel, want ze kunnen dat nooit volbrengen'. Mijns inziens past deze sleutel niet in de Bijbel! (zie bv Deuteronomium 30:11-20 en de vorige noot).

Hij werkte met de wet, maar had niet het echte leven te pakken. Terwijl de wet er wel over spreekt. Hij was wel uiterlijk besneden, maar merke dat hij innerlijk niet besneden was (niet wedergeboren). Al zijn wettische hoogstandjes bleven beneden het niveau van het echte leven voor God. Daarover schrijft hij heel levendig in Romeinen 7:14-23. Dat is leven zonder de Geest en dus zonder de gezindheid van Jezus in je. Hij werkte voor God, maar angst en zorg belemmerden de liefde en hij bleef op te laag niveau. Dat was volgens Paulus een vloek. Van die vloek van menselijk streven heeft Jezus hem bevrijd. Hoe? Door aan Paulus een *ander niveau van leven* te laten zien en te geven. Een ander leven, hoger dan het niveau van de wet. O.a. op Golgotha werd dat zichtbaar. Jezus leefde werkelijk helemaal voor God en met liefde voor de mensen en zelfs voor zijn vijanden! Jezus maakte de hemelse liefde in zijn menselijk vlees en bloed beheersend. Hij disciplineerde en vormde zich volledig naar de wil van God. Hij bleef 100% liefde en op God gericht.

Daarom gaf God Hem daarna alle macht als Koning. Jezus komt nu in ons met zijn Geest en maakt voor ons dezelfde gezindheid, zelfbeheersing en discipline mogelijk. De vrucht van de Geest (5:22). Echt leven voor God!

Zo zijn we verlost van de vloek van het lagere niveau van leven, dankzij het feit dat Jezus een vervloekte wilde zijn voor ons (3:13). Ja, Hij deed dat om voor ons die gezindheid te leren en te bemachtigen⁸ en daarna die gezindheid in ons te leggen.

Mensen hingen Jezus aan een kruis, want volgens de wet van Mozes is aan een paal hangen een teken van vervloeking⁹. Dáárom wilden ze zijn kruisiging om dat te demonstreren aan het volk. *Zij* vervloekten Hem! Maar voor God bleef Jezus de rechtvaardige: trouw en vol hemelse liefde. Dat demonstreerde God door de opstanding!

God gaf mensen de vrijheid Jezus te vervloeken, maar God zelf vervloekte Hem niet¹⁰.

Integendeel. Juist ook op Golgotha was Jezus voor God *een aangenaam offer* door zijn overgave en toewijding (Efeziërs 5:2). Was Golgotha voor God niet het mooiste moment van de hele wereldgeschiedenis tot nu toe (10.7)? Iets dergelijks wordt in Genesis 22 verteld.

Ook Abrahams offer was aangenaam voor God. Golgotha is nog intenser.

Via Jezus - via zijn trouw en overwinning op Golgotha – komt sinds Pinksteren de zegen van Abraham naar alle volken toe. Allen ontvangen via geloof de Heilige Geest en zo de gezindheid of gerechtigheid van Jezus. De aarde kan vol worden van Gods heerlijkheid.

15.5. Volwassen geworden - Galaten 3:15 tot eind.

God gaf zijn belofte van zegen (nieuwe heerlijkheid) voor alle volken al aan Abraham. De wet is er pas later bijgekomen als iets bijkomstigs en functioneerde slechts als een oppasser of tuchtmeester. De wet leert het geloof als de weg tot de zegen en ook tot de eenheid met (gelovige) heidenen. Vanwege de hardnekkigheid van het volk in het algemeen, zond God tenslotte zijn Zoon. De wet is dus opvoeder of oppasser geweest tot aan de tijd van Jezus. Toen kwam de grotere genade. De wet zelf was een hulpmiddel om naar de erfenis toe te leiden. De erfenis zelf geeft de Vader op zijn tijd en wijze. De wet zelf bracht het Koninkrijk niet (3:21), maar wilde er op voorbereiden en het verlangen er naar opwekken.

De Schrift, het OT, laat zien hoe hopeloos het leven onder de wet steeds weer was door ongelooft en onwil. De wet werd zovaak terzijde geschoven of verkeerd geïnterpreteerd.

⁸ Hebreëen 5:7,8

⁹ Deuteronomium 23:21.

¹⁰ In 7.4. en 10.7 en 11.1 geef ik aan waarom de gedachte dat God Jezus vervloekte onjuist is. Dit wordt vaak zonder argumentatie ook bij Galaten 3:13 'ingelezen'. Zie bv J. van Bruggen in *Galaten* (CNT) p. 103 en S. Greijdanus in *Galaten* (KV) p. 91 en in *Galaten* (CNT) p. 216. Het in Galaten 3:13 gegeven citaat uit Leviticus is voor velen zondermeer een bewijs, 'dat Christus getroffen werd door Gods vloek'. Is het dan niet mogelijk, dat onschuldigen onterecht door mensen aan een hout gehangen en tot vervloekten verklaard worden? Waren Petrus, Andreas en andere gekruisigde gelovigen dan ook door God vervloekt? Zo kan Paulus het niet bedoeld hebben.

Alles bleek in de greep van de zonde en het leek hopeloos. Tenslotte brengt Jezus toch het hogere leven, waar de wet al naar toe wilde werken (3:22).

De wet wilde functioneren als een opvoedmiddel: een box, kooi of gevangenis (niet negatief bedoeld!; 3:23). Ze wilde leren wat geloven is, zodat Israël de erfenis zou ontvangen (3:24). Maar het mislukte. Nu is de tijd van de erfenis toch gekomen: de tijd van de volwassenheid! Het is nu onzinnig, als volwassen mensen weer in de box of onder de pedagoog gaan leven¹¹. We hoeven niet meer onder toezicht, want we zijn (volwassen) kinderen van God (3:25v). We zijn één geworden met Christus; bekleed met Hem; en samen met heidenen één in Christus (3:27-29).

Jezus heeft ons vrijgekocht van de wet (3:13; 4:5). Dankzij zijn grote inzet is in Hem de hemelse mentaliteit gegroeid en sterk geworden. Nu brengt Hij die mentaliteit ook in ons, waardoor wij net als Hij 'Abba' zeggen. We houden van God om wie Hij is, zonder dat ons eigenbelang daarbij beheersend is. We kunnen de gezindheid en kracht van geestelijke volwassenenheid grijpen (omschreven in 5:22).

Verbazingwekkend is het, dat de Galaten willen terugkeren naar het niveau van onvolwassenen of van slaven (4:9; cf 3:3 en 5:7). Paulus heeft zorgen; hij wil zo graag dat Christus in hen gestalte krijgt – oftewel: dat ze op Jezus gaan lijken in hun manier van geloven, liefhebben, denken, handelen (5:19). Een volwassen kind is vrij – een kind onder een tuchtmeester niet.

Paulus illustreert dan het punt 'vrijheid' verder (4:21v) met twee manieren van leven in Abrahams gezin. Enerzijds mensen, bij wie het leven beheerst is door de eigen belangen en krachten (slaven van het vlees). Anderzijds mensen, die leven voor God en zich laten leiden door zijn gaven en krachten.

Wie zich weer onder de wet gaat stellen laat Jezus los en raakt Hem kwijt – en daarmee het hoge niveau van leven met God en in vrijheid (5:1-4).

In het vervolg vertelt Paulus wat leven door de Geest is. Dan groeit de vrucht van de Geest, waar geen enkele wet iets tegen heeft (5:22,23). En zoals we dood zijn voor de wet (die heeft ons niets meer te zeggen), zo zijn we ook dood voor onze hartstochten en begeerten (5:24). De wereld is immers voor ons gekruisigd, en wij voor de wereld (6:14). Daaraan zie je of je een nieuwe schepping bent (wedergeboren). Daarbij vergeleken is de besnijdenis onbelangrijk (6:15). We leven immers al als geestelijk besnedenen voor God. Dankzij Jezus is eenheid, verzoening met God en met elkaar, werkelijk mogelijk.

15.6. Conclusie.

Bovenstaande is een poging om de brief aan de Galaten uit te leggen. Het gevoel blijft, dat het moeilijk blijft Galaten helemaal in de vingers te krijgen. Mijns inziens is de geboden uitleg verantwoord en doet het meer recht aan deze brief dan de Lutherse, Reformatorische uitleg. Meer studie zal wel nodig blijven, maar de volgende conclusies lijken gerechtvaardigd:

A. De kern van het evangelie is (ook) in de brief aan de Galaten: de eenheid van Jezus met de gelovigen. Door wedergeboorte komt de hemelse liefde van het Koninkrijk van God in de gelovigen. Ook al gebruikt Paulus de woorden wedergeboorte en Koninkrijk niet - deze brief is er vol van (Galaten 2:19,20; 3:14).

B. Nergens dwingt de brief aan de Galaten ons te denken, dat Paulus de leer van verzoening door voldoening ziet als deel van het evangelie.

¹¹ Denk weer even aan de vergelijking met de regels voor spelling en grammatica. Als de Galaten, nadat ze tot geloof in Jezus kwamen, met de wet gaan leven, dan is dat even dwaas als wanneer ik bij m'n schrijven en lezen zoveel aandacht geef aan alle regels voor spelling en grammatica, dat het lijkt of het daar om gaat. Dan zijn de regels niet meer dienstbaar aan een doel maar worden ze zomaar het doel van het lezen en schrijven. Dat zou zonde zijn ;-).